

Munkájától értekezni lehet minden nap 11 és 12 óra között. — A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény **Margitai József** szerkesztő nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Fischer Fülöp könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak nyiltterek és hirdetések.

Hirdetések jutányosan számítatnak.

MAGYAR ÉS HORVÁT NYELVEN MEGJELNŐ TÁRSADALMI, ISMERETTERJESZTŐ ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

A »Muraközi tisztii öngépelző szövetség«, a »Csáktornyai takarékpénztár«, a »Muraközi takarékpénztár« sat. hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt
Fél évre 2 frt
Negyed évre 1 frt
Egyes szám 10 kr.

Hirdetések még elfogadtnak:

Budapest: Goldberger A. V. és
Eckstein B. hird. irod. Bécsben:
Schalek H., Dukas M., Oppelik A.,
Daube G. L. és társánál és Herndl.
Brünnen: Stern M.

Nyiltár petítésra 10 kr.

MURAKÖZ

Nyilt levél a »Muraköz« szerkesztőségéhez.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A magyarnyelv szak szerteru oktatásában és annak elsajátításában jeleskedő muraközi és vendvidéki tanítók és növendékek 1888/9 tanévi, a sorrendben negyedik megjutalmazásának eredményét a »Muraköz« 1890 évi január 26-iki számában közzé tevén — az ötödik megjutalmazásra, elszámolásom adataihoz képest következő tételek maradtak nyilvántartásban:

1. Zalavármegye nemesi pénztára választmányának évi adománya . . . 120 frt
2. Az »Első magyar általános biztosító társ. harmadik részlete« . . . 300 »
3. Hirschler Lipót, Miksa, Henrik s Jakab urak 5-ik részl. . . 200 »
4. Lázár Bernát ur 300 frtos adományának maradéka . . . 95 »
5. Az ötödik kiosztásig esedékes kamatok 13 »
6. Az ötödik kiosztásig esetleg beérkezendő új adományok . . .

Ezen felsorolt összegekből 1889/90. tanévre következő jutalmak osztattak ki:

A) Zalavármegye nemesi pénztára választmányának 120 frt évi adományából megjutalmaztattak:

Csizmesia János perlaki áll. iskolai tanító	30 frt
Gönczy Ferencz zrinnyifalvi állami iskolai tanító	30 »
Mencsey Károly csáktornyai községi iskolai tanító	30 »
Steinauerné Gérics Mária koltorui rk. tanítónő	30 »

Összesen 120 frt

B) Az »Első magyar általános biztosító társaság« által befizetett 300 frtból, mint a vármegye törvényhatóságának adományából megjutalmaztattak:

Jeney Gusztáv csáktornyai községi iskolai igazgató	40 frt
Luttár Miklós gánicsai áll. iskolai tanító	30 »
Vugrinesics Ferencz negyedik hegykerületi áll. iskolai tanító	30 »

Muraközi népiskolák növendékei:

Csáktornyai községi iskola	24 frt
Második hegykerületi áll. isk.	12 »
Muraszerdahelyi közs. iskola	8 »
Negyedik hegyker. áll. isk.	12 »
Perlaki állami iskola	24 »
Stridói állami iskola	24 »
Ráczkanizsai állami iskola	12 »
Zrinnyifalvi állami iskola	8 »

Bottornyai rk. iskola	8 frt
Mura szt.-mártoni rk. iskola	8 »
Viziszentgyörgyi rk. iskola	4 »

Vendvidéki népiskolák növendékei:

Gánicsai állami iskola	12 frt
Bellatincei rk. iskola	12 »
Bagonyai rk. iskola	8 »
Bisztricei rk. iskola	8 »
Csereneszézi rk. iskola	8 »
Turnischal rk. iskola	8 »

Összesen 300 »

C) Hirschler Lipót, Miksa, Henrik és Jakab urak ötödik 200 frtos részletéből és 8 frt kamatból megjutalmaztattak:

Tóth Sándor perlaki állami iskolai igazgató	40 frt
Tóth Kálmán hodosáni áll. isk. tanítónő	30 »
Vreszk György zalaujvári rk. iskolai tanító	30 »
Alsódomborui rk. iskola	6 »
Alsó-králjeveczi rk. iskola	5 »
Goricsáni rk. iskola	6 »
Hodosáni áll. iskola	9 »
Alsóvidovezi rk. iskola	6 »
Koltorui rk. iskola	6 »
Szentmáriai rk. iskola	6 »
Tüskeszénygyörgyi rk. isk.	6 »
Czirkovlyáni rk. iskola	5 »
Dráskovecz rk. iskola	5 »
Szobatzai rk. iskola	5 »
Turcsicsói rk. iskola	4 »
Drávavárhelyi rk. iskola	7 »
Miksavári rk. iskola	6 »
Felső-mihályveczi rk. isk.	6 »
Belczai rk. iskola	5 »
Szelencei rk. iskola	5 »
Murasiklósi rk. iskola	5 »
Zalaujvári rk. iskola	5 »

Összesen 208 frt.

D) A még fennmaradt 5 frt kamat Lázár Bernát ur 300 frt adományának 95 frtnyi maradékából 30 frtig kiegészítve, megjutalmaztattott vele

Horváth Gyula stridói állami iskolai igazgatótanító 30 frt

E) Ekkép még Lázár Bernát ur adományából 70 frt maradván, abból jutalmul kapott Orlay Imre csereneszézi rk. tanító 30 frt.

Tehát az A) B), C), D) és E) alatti jutalmakat összegezve, kiténik, hogy ezen ötödik megjutalmazás alkalmából 1889/90. tanévre kiosztatott összesen hatszáz nyolcvannyolc forint.

Ekkép a »Muraköz« 1886 évi 45. 1888. évi 8. 1889. évi 7. 1890. évi 4 és 5. végül 1891. évi 7. számában közzétett elszámolások adataihoz képest, az öt megjutalmazás alkalmából kiosztatott összesen kétezer kilencz százhetvenhárom forint.

Az 1890/91. tanévi hatodik kiosztás sho nyilvántartásban marad:

A) Zalavármegye nemesi pénztárának évi adománya 120 frt.

B) Az »Első magyar általános biztosító-társaság« harmadik befizetése 300 frt.

C) Lázár Bernát ur 300 frtos adományának maradéka 40 frt.

D) A hatodik kiosztásig esedékes kamatok.

E) A hatodik kiosztásig beérkező esetleges új adományok.

Midőn még Dugovich Pál, Hirschler Miksa, Koczeth Máttyás, Kostyál Ferencz, Molnár Elek, Szabó Imre, Szabó Lajos, Vranits Károly, Ziegler Kálmán min. iskolalátogató, gondnoksági és iskolaszéki elnök uraknak a kiosztás alkalmából tanusított buzgó fáradozásukért, t. Szerkesztő urnak pedig a megfelelő okmányokkal felszerelt jelen elszámolásom közzétételéért legbensőbb köszönetemet kifejezném, vagyok

Zala Egerszeg 1891. febr. 12.

hazafiai üdvözléttel:

Dr. Ruzsicska Kálmán
kir. tanfelügyelő.

A kisedővás.

A reformok korszakát éljük. Új alkölásokkal találkoznak minden téren. A legtöbbet eddig a kultusministeri tárca produkált. Közoktatásunknak intenzív erősítésén, fejlesztésén fáradozik tevékeny ministerünk, Csáky Alb. n gróf. Reformálta eddig az egyetemet, purifikálta a középiskolákat azzal, hogy a görög nyelvet fakultatív tantárggyá degradálta. Kikötésbe helyezte az egységes középiskolának életbeléptetését. Revisio alá fogta s nemsokára a t. ház elé terjeszli a tanítói nyugdíjügyet is. Régi bajok gyógyításához fogott tehát s még többnek elenyésztését ígéri; szóval reményteljes várakozással tekinthet szakember, nemszakember egyiránt a közeljövő szemeibe, mert onnan csakis üdvös, csakis jó áramolhat hazánkknak sok tekintetben elhanyagolt közoktatásügyére, első sorban a népnevelésre.

S ezen reménysugak nem csalóka sugarak, jeleszak nem azért bocsájtattak világgá, hogy a türelmetlenség pillanatra lecsillapíttassék. A kulturának azon magaslatára — sajnos — eddig nem jutottunk még, hogy a közoktatási bajok miatt lámadt nyugtalanság készítené a kormányférfiut, hogy magára nézve kötelező ígéretek tegyen. Ezeket a terveket magával hozta ministerünk akkor, a mikor a piros bársonyszékben helyet foglalt s ezen prog-

ramm minden pontjának valószínűsítéséhez nemcsak elég erőt és kitartást érez magában, de tehetsége is van hozzá, s hogy férfi is szavának beváltására, elég bizonyítékát adta ennek már eddig is.

Egyik bizonyítéka helyes érzékének a legujabban benyújtott s a képviselőház által a múlt hét folyamán egy heti vita után elfogadott törvényjavaslat a kisdedővárosról. 23 esztendő kellett, hogy találkozzék miniszter, kinek elég akarata s kezdeményező bátorsága legyen a népiskolák törvényéhez hasonlólag a kisdedővárosról is törvényjavaslatot benyújtani, s a mely hivatva van a népoktatásügynek alapját rakni le, azt az egészséges alapot, a melyre hazánk ifjúságának nevelését s képzését építeni lehessen. Ez a törvény hiányzott még, hogy a népnevelésügy a maga egészében fel legyen karolva, hogy mondhassuk: gondoskodunk nemzedékünk értelmi színvonalának emeléséről nemcsak ott és azon fokon, a mikor a kor már annyira megérelte a gyermeket, hogy az ismeretek befogadására elég fogékonysággal bírjon, hanem igyekezzünk a gyermeket gondozás alá venni már zsege korában, a mikor tanítani még nem lehet, de lehet nevelni; a mikor viaszlagyságu szivecskéje oly érzékeny mindenféle behatások iránt! Mily sok mulasztást üljük helyre vagy pótolhatjuk a szülei háznak, ha a kisdedeket ilyenkor tapintatos, gondos vezető kezébe adjuk, ki jellemének első tégláit lerakja azzal, hogy a jó s nemes iránt szivecskáját fogékonyvá teszi!

És ezen szép feladat Csáky miniszternek jutott osztályrészül. Oly szerencsés s áldásos törvény ez, ha ennél többet a miniszter nem alkotna is, egymagában is elegendő volna arra, hogy a magyar egységes állam felépítése körül elévülhetetlen érdemeket szerezzen s nevének örök dicső emlékezetet biztosítson az utókor számára.

A magyar nemzet már régóta ismeri szaporodása elszomorító lassúságának egyik legfőbb okát s társadalmi uton meg is indította ellene a harcot. Már a régiók is tudták, hogy azon népek közé tartozunk, melyeknek propagációja fölülte kedvező arányszámokat mutat a többi művelt népekhez viszonyítva. Kis nemzet vagyunk; meg kellene ragadnunk minden módot, hogy növekedhessünk; s megakadályozni minden bajt, veszélyt, mely a nemzet élő tőkéjét fogyaszthatja s mégis a szülők nyomora, gyakran tudatlansága, a velők született gondatlanság mennyi ártalmára voltak mindig s vannak jelenleg is a nemzet szaporodásának. A gyermekek halandóságának ijesztő mérve, a számtalan szerencsétlenség melynek oka a felügyelet nélkül hagyott gyermek volt, egész nemzeti csapássá váltak. A járványok elleni védekezés hiányosságáról nem szólnunk, de szólnunk arról a temérdek balesetről, mely a gondviselés nélkül hagyott gyermekeket éri, s részben általuk okoztatik. A kézimunkájuk után élő szülők legnagyobb részét itt Muraközben is a kenyérkeresete kényszeríti arra, hogy gyermekét, a míg munkára jár, visszahagyja. Kinek bizza a gondviselésére? Más hasonlószerű szomszédjára, a ki talán maga is munkába jár s a ki maga is visszahagyja kénytelen gyermekeit? Mennyire szükségessé válik ily körülmények között egy felülről jövő impulzus s ha nem használt, kényszerítő eszköz oly intézmények megteremtésére, melyek ennek a jövőben, legalább részben elejét vegyék! A kisdedővó, faluhelyen a menedékház lesz azon hely, a mely míg a szülők elfoglalják, vagy távol vannak, ottalmába fogadja a kisdedeket;

eleje lesz véve annak, hogy a gyermekbetegség kitörjön anélkül, hogy bejelentetnék, vagy a gyermek gyógykezelése elhanyagoltnak, mert az intézet orvosai hetenként legalább egy ízben tartozik majd az óvóhelyiséget meglátogatni.

E sokkezű rémmel megküzdeni s a gyermekeket édes nemzetünk számára megtartani s ily módon nevelni a nemzet legdrágább tőkéjét, miniszterünk törvényének egyik intenciója; ezen cél lebegett szeméi előtt, midőn e törvénynek alkotásához hozzáfogott

Mig tehát erre való tekintetből első sorban vált szükségessé a törvényjavaslat benyújtása, másrészt a nemzetnek nyelvben való assimilatiójához s ennek erősítésére is nyújt segédkezet. S őszintén kell elismernünk, hogy jobb módot erre találni nem igen lehetett volna. A kisdedővárosnak kötelezettsége mellett a magyar nyelv mint társalgási nyelv a legalkalmasabb eszköz arra, hogy a különböző nemzetiségeknek a magyarságra való beolvasztása eléréssék

S ki veheti rossz néven a magyar nemzetnek, ha terjeszkedni, ha erősödni akar? Hiszen ez természetes törekvése más nemzeteknek is. S a magyar nemzet bátran hivatkozhatik rá az egész világ előtt, hogy a mikor a magyarságot akarja itt megerősíteni, nem tesz egyebet, mint hogy a haza iránti kötelezettséget teljesíti, mert nem tesz egyebet, mint hogy meg akarja erősíteni azt az elemet, mely ezen országot alkotta, 1000 éven át fűntartotta és mely hivatva van arra, hogy továbbra is fűntartsa s reá a magyar bélyeget rányomja.

Nagy horder-jét e törvénynek egyelőre megbecsülni nem vagyunk képesek; eredményét s üdvösségét a következmények mutatják meg majd. De, hogy a Muraköznek is megérhetetlen hasznára lesz a törvénynek életbeptetése már csak a főnebb említett okokból is, azt körülbelül sejtjük; arról fogalmat alkothatunk magunknak azok után, miket e téren nálunk a városban elérhettünk:

A törvény megvan, annak végrehajtásáról kell csak gondoskodni. Hiszünk, hogy az állam a községeknek s a társadalomnak a reakció kötelezettségek teljesítésében segítségére lesz. Mert ha sem az utóbbi, sem az előbbi meg nem történik, a törvény írott malaszt marad, végtelen kárára a nemzetnek, az országnak; mert itt nem egy közönséges törvényről van szó, mely sokat a lathán nem nyom, de olyanról, melynél az állam, a magyarság angazszirova van!

KÖLÖNFÉLÉK.

— Jubileum. A Csáktornyan székelt „Muraközi takarékpénztár" e hó 7-én ünnepelte tennálásának 10 éves jubileumát. A részvényesek a Hattyú-vendéglő disztermben ültek lucullusi lakomához, melynél Sárközy helybeli zenekara szolgáltatta a fülbe valót. Az első felköszöntőt Horváth Lajos, a takarékpénztár tiszteletbeli elnöke mondotta a takarékpénztár felvirágzására és különösen annak érdemeiben gazdag igazgatójára, Szakonyi Zsigmondra. Szakonyi buzgó munkatársai, az igazgatótanács és felügyelőbizottság tagjai élte. Prusatz az igazgatótanács, Margitai a felügyelő-bizottság nevében üdvözölte Szakonyit, ki egyuttal szintén 10 éves igazgatói jubileumát ünnepeli. Margitai Horváth Lajos elnök egészségére ivott s mint helyettes házigazda muraközi szokás szerint minden jelenlevő egészségére üritelt poharat. Morandini, Neumann B. stb. mondott még felköszöntőt. A társaság késő éjjelig a legvidámabb hangulatban együtt maradt.

— A farsang, a mely eszöndesen megindult, ép oly zajtalanul végződött is. Pedig rövidsége miatt várt lehetett volna, hogy kiki kivége

a maga részét az év jogos vigalmaiból. Ellenkezőleg! Hogy farsang volt, jóformán csak a kalendáriumból tuduk meg. A vendéglők asztalai nem voltak népesebbek, mint rendszeren; s a lakodalmasok a város utcáit nem igen élénkítették; a táncstermek sem igen foglaltak le. Prózi volt a hangulat, legkevésbé sem emlékeztetett a régi karneválra. Az élet terheivel való küzdelem csak ráüti bélyegét az ember kedélyhangulatára is; vajmi kevesnek akad kedve, hogy mu'asson, hogy alarcba, áruhába bujjék. Innen a csekély számú bál. Innen a kevés maszk is. Vigságokra sem idő, sem pénz, sem hangulat! Mert hiába! erőszakolni a jövedvet sem lehet!

— Bucsujakoma. E hó 9-én este a Pozsonyba áthelyezett Belányi-Tivadár képezdei tanár tiszteletére bucsujakoma rendezteték Szei-vert vendéglőjében. A bucsujakomán távozó tanár karistársai, barátai és tiszteői közül résztvettek mintegy 30-an. Margitai József képezdei igazgató méltatlan távozó érdemeit, az ünnepelt egészségére üritelt poharat. Belányi-Tivadár meleg szavakkal mondott köszönetet a megítéleteléstért és bucsuzott el a jelenlevőktől. Ziegler Kálmán élénk színekkel festvén a tanárfiak érdemeit, ünnepeltre vonatkozó szavaiiban Belányi egész ségére ivott. Később Margitai a tanügy jelenlevő jóbarátait, majd Wollák Rezső Belányit éltette. A társaság éjféltől maradt együtt.

— Közülés. A szükséges számú részvényesek jelenlétében tartották meg a Csáktornyai takarékpénztár épületében a f. hó 8-ára összehívott ünnepélyes szövetkezeti közülés. Deák József elnöknek megnyitóját után az igazgatóság s a felügyelő bizottság jelentése tudomásul vétetvén, a folyamatban levő III. és IV. csoportbeli számadások elfogadtattak s a fölmentvén erre nézve megadott. — A kisorsolt igazgatóság tagok helyébe részünt újból, részünt pótlólag Rhédey Ferencz, Alszegehy Alajos, Mayer Herman Sárosi László, Baumhák Frigyes, Schwartz Albert dr., Heinrich Miksa választattak meg. Felügyelők: Wollák Rezső, Hirschmann Adolf s Zrínyi Károly lettek. — Föl. b. póttagokul Petrics Ignác s Masztinak József kerültek ki az urnából. — A fő ügyelő bizottsági tagok díjazása a jövő közülésen indítványoztatni fog. Az évi mérlegnek kinyomtatását s kiosztását a közülés többsége azon okból, mert azok a takarékpénztár helyiségében bárki által ugys megtekinthetők, nem találta szükségesnek. — A jegyzőkönyv hitelesítői Bors István és Pollák Gyula.

— Mulatság. Az ideai farsang utolsó bálját a vasuti restauratióban rendezték, a hol hushagyó kednek előestéjén szépszámu intelligens közönség gyűlt össze, hogy mu'asson s táncoljon. Baross tiszteji s hozzártartozók képezték ugyan a közönség többségét, de sokak szerint a városból is igen sokan vettek részt az estélyen, mely feszültségben s jó hangulatban nem maradt mögötte az évenként rendeztetni szokott vasuti mu'atságnak. Izletes ételkről Hakiné, italokról Halk, jó zenéről Sárközy gondoskodott, s hogy táncolási kedvben sem lehetett hiány, egészen természetesnek találjuk, a mikor annyi szépség gyűlt ott össze, kiknek kedvéért bizony nehezebb tájtája a férfiaknak sem habzóhatott valami sokáig, hogy Terp-ychorenek az aldozatot bemutassa. Az inkább házas jellegű vigalom kivirradtig tartott.

— Kitüntetés. Nagy és tegyük hozzá méltó kitüntetés érte Mauthner Ödön budapesti magkereskedő, kinek a hazai magkereskedés és mezőgazdaság előmozdítása körül szerzett érdemei minden gazda előtt ismeretesek. Ő Felsőre a király ugyanis is érdemes czéget, mely a tavalyi bécsi gazdasági és erdőszeti kiállításon valamennyi versenyző közt a legnagyobb díjat s díszokmányt nyerte, most a Ferencz József rend lovag keresztjével tüntette ki. Őszintén örülünk a magyar termények diadalának és a magyar czég megérdemeit kiün'etésének.

— Járás. A Falb féle kritikus nap nem nagy bánatunkra f. hó 9-én nem vállolt be. Nem mondhatni ugyan, hogy kellemes lett volna az nap a hőmérséklet, de tekintve a tének keménységét, az akkor észlelt 6°-nyi hideget föl sem vettük. Szél vihar meg nem kerekedett. Egyébiránt az egész hetet előbb és inkább lehetne kritikusnak mondanunk, mint első napját magában; mert a köd alig oszlott, az égboltozat alig derült ki napsugarat vajmi ritkán láttunk; hanem dideregtünk jobban talán mint a múlt hónapban, mivel feb-

ruár közepe felé a 12, 14° hideg sem tréfa ám! A levegő telve volt zuzmarával a szegény madarak potyogtak a hidegtől és éhegtől s most már rettegget rémünk a hó is többször próbálkozott, de a föld terhet ezuttal szerencsére nem növelte. Talán a bőjti szelek jobb időt varázsolnak, mert a farsang bizony nem hagy valami kedves emlékeket maga után hátra!

— **NYILVÁNOS KÖZZENET.** A helyben székelő Muraközi Takarékpénztár igazgatósága a polg. iskolában főnnálló Zrinyi önképző kör részére 5 frtot volt szives kiutalványozni. Fogadja ezen jótéteményért a tek. igazgatóság a tantegy nevében a tantszettel legfurróbb köszönetét. Csáktornya 1891. febr. 12. Pálya Mihály p. isk. igazgató.

— **Betörtést** követtek el a Fischel Fülöp-féle helybeli könyvkereskedésben a hamvazó szerdára virradó reggel. A nyomdának rácsokat nélküli ablakát bezárták s az onnan az tüzletbe nyíló ajtóval elbánnván, egyenesen a pénztárt vették munkába. Az itt talált készpénzt, körülbelül 70—80 frtot papírban és ezltsban s 4 drb. sorsjegyet elvittek. Könyvekben s más tárgyakban kárt nem tettek. Érdekes a dologban az, hogy míg a magyar sorsjegyeket elemelték, a németeket számszerint 5-öt, ott hagyták, melyek úgy látszik vagy nem kellett nekik, vagy értéktelen tárgyaknak tekintették azokat. A tettek az udvar felől törték be s a láhnyomokból ítélve az udvarnak kőkerítésén át távoztak el ismét. A tettet aligha a helyzettel ismeretlen egyének követték el. A nyomozást a csendőrség erőlyesen telestí. Az ellopott sorsjegyek Magyar vöröskereszt-egylet feléik s a következő számokkal vannak ellátva: 0511-98 24658—44; 2203—66; 2051—88, melyekre a közönségnek figyelmét ezennel felhívjuk.

— **Bucsuozó.** Pozsonyba történt áthelyezésem alkalmából legyen szabad nekem a sietve bucsuzó rövid szavaival Isten hozádót mondani ez uton is azoknak, akik rokonszenves jóindulatukkal és lekötözölő baráti érzelmek számtalan kedves nyilvánulásával úgy is feledhetetlenné tették refam nézve a Csáktornyan eltöltött évtüz-d boldogító emlékezetét s így az elválás fájdalomát amily élessé ép oly bensővé tették. E kötelesség kedvessége folytán engedjék megígérnem, mikép a csáktornyai szép napok emléke, az ő alakjukkal benépesítve, örökre szívembe vésvé fog élni a távolban is, ahol régi érzelmeim ápolása mellett élni fog a mindig égő kívánság is: tartsanak meg engem becses emlékezetükben oly tartózan, amint én azt szívemben ápolni végtelenül kedves kötelességemnek vallom.

Csáktornyan, 1891. febr. 12.

Belányi Tivadar
All. tkép. r. tanár.

— Gyászhir. Csutor Imre földbirtokos, Zalavármegye volt alispánja, a régi gárda egyik ismert jelleme s munkás tagja e hó 7-én Salomvárott 78 éves korában elhunyt. Áldás porain!

— **A korcsolya egylet** január 29 iki táncmulatásán 5 frt 50 kr. felülfizetés folyt be, melyhez dr. Krasovecz Ignác elnök 10 frtot adományozott. Ezen 15 frt 50 krnyi összeg városbíró urnak átadtván, az hat szegénysorsu iparososalád között felosztattott.

— **Élismerés a érdemnek!** El nem mulaszthatom, midőn végleges távozásom folytán azt egyéj uton teljesíteni nem áll módomban, — hogy legbensőbb köszönetemnek kifejezést ne adjak ama — valóban szokatlanul jóságos — előzékenyégért, melyet a csáktornyai vasuti állomás t. főnöke, Goldstein Béla ur, valamint a többi

személyzet s különösen Pátkay tiszt ur tanusított elutaszámom alkalmával főleg a butárszállítás lelkiismeretes, pontos és szakaszri kezelése körül. Fogadják a nyilvánosság előtt is őszinte köszönetemet!

Belányi Tivadar.

— **Műkedvelői előadás.** A légrádi önk. tüzoltói tisztikar által az egylet pénzátára Jávára f. hó 1-én műkedvelői előadással rendezett táncmulatás egy erkölcsi, mint anyagi siker tekintetében, várakozáson felül sikerült. Az előadásban szereplő egyének egy egyenkint, mint összesen oly kitűnő szakélelemmel, és műkedvelőktől ritka szép hatással játszották el a „Falu rossza“ énekes népszimlvet, hogy a jelenvolt igen szép és nagyszámu közönség a hatás és sikertől elragadtatva ugyancsak folytonos és viharos tapsal jutalmazta a szereplők fáradságát, akikről kötelesség, hogy külön-külön említsé tegyünk: Mikler Győző ur (Feledi), Konkolyi József ur (Lajos), Mikler Győzőné ö. nagys. (Boris), Kremser Eugenia k. a. (Bátki Teresi), Kovács Gyula ur (Göndör), Kovács Gyuláné ö. nagys. (Finom Rízi), Ferenczy Kázmér ur (Csapó), Ammann Irén, Goldschmidt Gizella, Misner Klementin k. a.-ok (Csapóné, Sulyokné, Tarisznyásné), Goldschmidt József ur (Kánya és makkhetesi) Polesinszky Emil ur Gonosz Pesta baktér, Grünfeld Irén k. a. (Gonoszné), Mátyás Gábor ur (Csendbiztos), Augenföld Zsigmond ur (nagy bajszos vén paraszt), Misner Zsiga ur (Cserebogár és Jóska béres), Szeferi Náci ur (nyugdíjazott özigányprimás), Kasz Gáza (ezimbalmos). Hogy ezen előadás után következett táncmulatás hogy sikerült? arról csak annyit jegyzünk meg, miszerint az előadás végével kitört tetszészajjal párosult magyar cigányzene hangjai mellett kiválóan kiríradó tartotta össze a szépszámu közönséget. — Felülfizetni szivesek voltak: Hirschler fivérek (A.-Domboru) 5 frt. Ft. Gadó Mátyás 1 frt 93 kr. Veszely Ferenc 1 frt 60 kr. özv. Vaniek Jánosné 1 frt 80 kr. Földy Odón 1 frt 25 kr. Krompacher Pál 1 frt 20 kr. Grangya Emil, Kuzmits Ferencz, Stern Jakab, Goldschmidt Fülöp 1—1 frtot; Láposy Béla, Paszker Arnold 60—60; Székely Kálmán 50 kr. özv. Haller István, Ifj. Lyubics István, Kornfein József 40 Veisz Vilmos 30, Lyubics György, Veisz N. Masznayk Gyula, özv. Harezer Józsefné 20—20, Fischer Henrik, Friedfeld Miksa 10—10 kr.; kik is fogadják a tisztikar nevében a legáltalább köszönetet kegyes támogatásukért. Veritas.

— **A hodosáni önk. tüzoltó-testület** által folyó évi január 29-én megtartott táncmulatásagon a következő urak voltak szivesek felülfizetni: Pecsek György 1 frtot, Verbanics Nándor 50, Kovácsos Ferencz 30, Fischl Sándor 50, Vertheimer Jakab 50, Feiner János 30, Novák Ferencz 20 és Vreszk Vince 20 kr. Összesen: 3 frt 50 kr. A tiszta jövedelem 5 frt 60 kr., mely a testület pénzátára utaltatott.

— **Budapestnek** hazánk hatalmas fővárosának a megejtett népszámlálás szerint 12772 háza s 506,161 lakosa van. 10 év alatt 2024 ház épült benne s a lakosság száma 136000-el szaporodott. Egy-egy házra 83 ember esik s a nők száma 12837. tel mulja fölül a férfiakét. Száz férfira 105 nő jut. — Varazsdnak 11987 lakója van. A szaporodás 1616 lelket tesz ki, míg 1870—80 ig 252 vel fogyott volt a népesség. — Zala Egerszeg lakosságának száma 7430 (3546 3884). A házak száma 878. A gyarapodás 1530 személyt tesz ki. — Keszthelynek 6221 (2943 3278) lakosa van; megnövekedett 834 lélekkel. — Perlaknak 3748 lakosa van, volt 3444; Kotrinak 3638 (2994); Alsó Dombornak 3330 (2907); Goricsánnak 3213 (2880); Légrádnak 2791 (2705); Alsó Vidovecznek 2102 (1867); Alsó Lendvának 2003 (1879).

— **A megyebeli Mura és Dráva folyókou** a mult évben 288 hajómalom volt forgásban; 274 régiebb, 14 újabb engedélyezés alapján. A folyamok sodrának változása folytán 80 esetben jelöltetett ki újabb malomállás.

— **A Dunántúli kultúregylet**, miután alapszabályai jóváhagyattak, működését a napokban megkezdte. Teendője egyelőre tagok gyűjtéséből áll, mi végre tizezer ívet küld szét a Dunántul intelligen-

tiájához. A dunántul összes fő- és alispánja egy polgármesterei — kik különben valamennyien az egylet nagyválasztmányának tagjai — beküldötték a törvényhatóságok választott és virilis tagjainak névjegyzékét a gyűjtőívek szétküldése céljából. Az egyület irodája a Bécsi-utca Budapestszállóban rendeztetett be, ahol naponta esti 4—6-ig hivatalos órák tartatnak. Minden tudakozódás ide intézendő.

— **A magyar államvasutak** csupán napszámban 280000 frtot költöttek eddig arra, hogy vonalaikat a hótól megtisztítsák.

— **Öngyilkosságot** követett el Sijancs Tamás brzeji (Csáktornya m.) korosmáros. Ülő állapotban irányozta maga ellen vadászfegyverét, melyet tisztító vesszejével sújtott el magára. A lövés föltétlenül halalos volt, mert a gyomor felől a szívet fúrta keresztül. Az öngyilkos izsakos ember volt, a feleségével is a lehető legrosszabb viszonyban élt. Végzetes tettének valódi okát nem tudni, de alighanem adósság, melyeket törleszteni nem tudott, adtak kezébe a gyilkos fegyvert. Gyermekket nem hagyott hátra.

— **A Budapesti Látogatók Lapjának** január havi száma szokott változatos tartalommal jelent meg. Ezuttal Budapest nevesességeiről 4 képet hoz s Kolozsvárt nem kevesebb mint 35 szép kivitelű képből ismerteti. Az érdekes lap felelős szerkesztője Szalay Mihály. A három nyelvű lap előf. ára egész évre 5 frt.

Az aradi magyar államérem.

— Irta: Vay Károly gróf. —

(Folytatás.)

Ezen gyár a vevőknek olcsóbb árakat képes nyújtani mint az összes, többi magyarországi tüztecskendő-műhelyek a gyárifélek; s így ezen körülmény azt bizonyítja, hogy Tarnóczy Gusztáv oly nemes hazafi, a ki a közérdeket ez irányban is buzgón, önzetlenül szolgálja. Mindezt most megállapítani azért is időszerű, mert a tel ajtóknál előt herzenkedik; az idei termés asztagokba és kazlakba rakva a mezőgazda szérűskertjében, udvarán fekszik; a legkisebb vízgyűjtésség tehát égő gyufával, izzó hamuval, füstölőpipával, — nemcsak az illető község idei termésének nagy részét, sőt talán az egészét, — hanem magát a községet is pusztulással fenyegeti, sújtja.

Fokozott mérvben szükséges hát, hogy minden község mielőbb szeressen be magának jó tüzoltó szereket. Már pedig ily bevásárlásnál szükséges, hogy a község előjárósága egészen tájékozva legyen a tüzoltó-szerek mostani áráról; s így oly táblázati kimutatás, mely az ország összes gyártmányainak es időszerinti árait elénk tárja, bizonyára közérdeku.

Mióta a vasutak nálunk is jelentékenyen szaporodtak, (kivált a zónajegyek áldásos hatásá következtében) hónapról-hónapra többen-többen utaznak föl a vidékről Budapestre, hogy bevásárlásaikat személyesen eszközöljék. Az elmúlt karácsonyi ünnepek alkalmából bizonyára tíz-húsz—harminczor vidéki vnt evégett a fővárosban. De másrészt a községek nagy száma most szerzevén be tüzoltószereit, jó szolgálatot tesznek lapunk illető olvasóinak, midőn figyelmestőlük őket a legkitűnőbb s legolcsóbb tüztecskendőkre és tüzoltószereikre, melyek (a pompásan sikerült aradi kiállításán rendezett összehasonlítóverseny alkalmával az összes kiállítók és versenyzők között a legfőbb díjjal, a nagy állami éremmel és diszoklevéllel lettek kitüntetve) Tarnóczy Gusztáv országgyűlési képviselő tüztecskendőgyárában (iroda: váci körút 79. szám) szerezhethők be.

(Vége követk.)

Szerk. üzenetek.

— **Csáktornya N. N.** Az éjjeli örök kihágásáról szóló nyílt levelet vettük, de mivel a beküldő nevé nem irta alá, nem közölhetjük. Felelőség szempontjából legalább a szerkesztőnek szükséges tudnia a tudósítót nevé. — Farsang vége Perlakon. Sajnáljuk, hogy a sikerült mulatság leírását halasztatlan közleményeink miatt a jövő számra voltunk kénytelenek hagyni. — Sz. P. „Az elzúllott“, V. Faragó Julcsa „Megalkozva“ bevállottak.

FELELŐS SZERKESZTŐ
MARGITAI JOZSEF,
Főmunkatárs ZRINYI KÁROLY.

U urednikom moći je svaki dan govoriti med 11 i 12 vurom. — Sve pošiljke tiče se zadržajano-vaiah, naj se pošiljaju na ime Margitai Jozeфа urednika vu Čakovcu.

Izdateljstvo:

Knjžara Fischel Filipova kam se predplata i obznane pošiljaju.

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni znanstveni i povučljivi list za puk. Izlazi svaki tijeđen jedenkrat i to: vu svaku nedelju.

Službeni glasnik: „Medjimurskoga podpomagajućega činovničkoga društva“ „Čakovečke sparkasse“, „Medjimurske sparkasse“, i t. d.

MEDJIMURJE

Predplatna cena je:

Na celo leto 4 frt
Na pol leta 2 frt
Na četvert leta . . . 1 frt

Jedini broj koštaju 10 kr.

Obznane se poleg pogodbe i list računaju.

Zimski razgovori.

V.

Jeden krat je opet bil vu svojem bėsu, nikakvo mu jelo nije blo po volji, a žena mu je vse više donasala pitajuć ga, kaj budeš još? A on ti grubijanski odreće: str . . . ! Mili moj hranitelj i tovaruš! ovd i imaš i toga! Muž besen i zasramljen i čisto poklapljen zagrllil je svoju strpljivu Jelicu, i bil je mir. To ti je tvoje sduženo vmanjaju e ženino oružje s kojim budeš svakoga bėsnoga muža obladala i vkrotila. Zato nas je i podvućil dragi Jezus: „da su blaženi, koji strpljivo podnašaju krivice“. — Jaga: „Živa istina, jezik ženu blje; to sam veckrat opazila.“

Treza: „Da sam vetomane šutila, sigurno me nebi muž tresnul (suknul)! Nesrećno moje naglo srce! Ja si bum ponesla iz vašega vrta jedno perce travice morti mi bude od vekšega blagoslova, kad ju od vas ponesem, pak bum učinila, kak ste mi tolnača dali Ali ako nebude vse ovo pomoglo, kaj pak onda?“ — Roza: „Onda bude tomu drugi zrok. Jeli mu se mili domaj ostati?“ — Treza: „Ah kaj bi mu se mililo? Hoće da ima nekakvu palaču, navek beži vun, pak čim posel obavi, ide med ljudi a nas ostavlja. Navėk veli, da mu se durt (grusti) vu hiži.“ — Roza: „Moja draga! To ste anda vi vsemu tomu kriiva Nije dosta ženi, da bude krotka, ponizna i strpljiva. Takva žena prez poslenosti, marljivo i snage, mrtvo je trubilo. Vpelajte si vu hižu svoju ljepi red i snagu; hižica (so-bica) makar mala mora biti čista, vse va njoj mora biti na svojem mjestu svetla i navėk vu njoj čist frišk zrak. Zato treba sobu veckrat bėliti, da se vu njoj gad nepoleže, obloke i vse pohižtvo veckrat oprati, pak scbu (hižu) črez den po nekoliko puti izluftati, otvorivši obloke i vrata. Pokušajte, probajte to!“

Zvun toga, da vam je takaj vse vu redu vu kuhnji i komori: da je vse snažno i čisto: zdele, tanjiri, lonci i skafi vsaki dan oprani, žice, noži i vilice zri-bani i osnaženi. Rubje nek je oprano. Zato je Bog dal vodu. Kaj skuhate ono malo hrane, kaj bude tečno i čisto, da se vu jelu nigdar ne najde kakov god: las, muha ili žohar, keber ili kukec kakov. Da hrana nebude prismodjena, a kruh da bude dobro prčen.

Nego najte zaboraviti na se i na dēcu. Žena čista i snažna, ljepo počesana, čisto vmitvena svakomu je draga i mila. Naravski da se vsaka črez den, dvoreći zivad ili svinje, doječ krave i ložec peč ili kuhajuć veckrat zamaže, ali draga, zato je tu vede, da si po svakom poslu opere priskane ruke, da su joj ruke čiste, kada se hapi pripravljati kakvu hranu ili kada

ima posla s mljekom. — „To je istina gda smo čiste i bistre, nekak nas rajši imaju muži, dodala je Jaga.“ — „Naravski, komu se bude gad, nesnaga dopala, mislila? Od gada, nesnaga beži muž od hize — nastavila je Roza. — Ali trēba i dēca vu snagi držati. Nikaj nepeće tu liko oca, nego kada si vidi dēcu zapuščenu, zamazanu i vušivu On si tu nemre pomoći, ar neprestance mora skrbbeti, kak si bude priredil vsakda nji kruhek, da mu mla deica ne gladuju. Pak gda siromak dimo dojde, hoće da si dēćicu od radosti izkušuje, a nemre od gada, rugote, ar mu je dēte šmrkljavo, blatno i posr . . . ter bi si mustaće zašmrkljavil.“

Tak jeli se moremo, moja draga Treza onda čuditi, da muži nerado ostaju s nami vu hiži ili doma. Kaj nije dužnost matere, da pazi na dēcu, kak na oko svoje? da ju čisti, snaži, pere, da dēca imaju navėk čistu rubaćicu, makar se črez den višeput morala preslaćiti? da ju podvućava počemši od zibke ljepo razgovetno izgovarjati reči, ter po mali spoznavati ju sa najbližšemi stvarmi, koje okolo sebe viđi? A čim pregovori čete: mama! tata! da ga onda vući sveto ime Božje ljepo izgovarjati, križati se, i moliti male molitvice. Kada na ov način čista žena, snažna bistra dēca veselo dočekaju svoga hranitelja, dragoga svojega japeka, da bi on bil i kak truden i zalosten, razvedrilo mu se bude celo, pak bude svoje male angeleke po redu izkušoval, na zadnje svoju brižljivu ženu. Vėrujte mi, onda se bude vu vašoj hiži nastanil mir, i blagoslov Božji bude ober vas.“ — Treza. „Oj draga moja! kaj ti to meni vse pripovėdaš? Gdo bi to mislil, da tak trēba vse delati. Bože! samo ako dospem taki se budem prijela posla, kak si nam ve raztolnačila.“ — Roza. „Još ti i to velim: zapameti si: jedina ljubav radja ljubav.“

Dalje sljedi.

Okolica erdeljskoga rudogorja.

Narav nije posvud jednoko sipala i delila svoja dobroćinstva; jednoga prateršila je s kinči, drugomu pak skrto je podelila dare svoje. Prama istočnomu kraju magjarskoga orsaga t. j. prama Erdelju nje se maćuhinski ponašala. Blagoslovljen ov kraj s kinči tak, da nijeden orsag ovoga svėta nemre pokazati toliko bogatstva, toliko lepote na tak malomu prostoru.

Najznamenitēša rudogorja Erdelja su vu onom pogorju, koje se razprostira po jugozapadnoj česti. Ov dēl Erdelja obrubljuju potoki Mali-Szamos, Aranyos i Maros i tu su Hunyad, Alsóféhér, Torda i Kolosvarmedjje. Vu ovo pogorje vodi malo putov a i ovi su zloćesti. Najbolji je još on, koj iz nizne meroške pri Gyulafehérváru

nuter vodi. Ako se is ovoga povestničke znamenitosti varoša genemo, kratki čas idemo po putu, kojega su negda Rimljani zidali i kojega svi vihiri tak dugoga vremena opustošiti nisu mogli. Od kraja vidimo s ovoga puta prostor sv. Imbre, gde je Ivan Hunyadi veliki sin te male zemlje, dićan pobodu zadobil nad Turćini i gde je Šmun Kemény ljepu pėldu ostavil, kak je treba za domovinu žrtavati i vumrēti.

Ako s puta dol odidemo, onda dojdemo pod rušvine grada svetomihaljskoga. Na podnožju gradskoga brega leži neznatno vlaško selo, polek ovoga teče potok Ompoli, v kojem su već Rimljani zlato prali. Po nizini ovoga potoka moremo dojt do gore B bara, koj ima vu svojoj vutrobi jako ljepu špilju (lukuju vu bregu) od kapljevinškoga kamena. Nedaleko od te gore je vu visini zd žući se vrh Keeskeš a prek ovoga obēna Petrošán, koja je znamenita po svojoj klsurini (pećini) Dacit svanoj. Iduć dalje, dolazimo v prilēno veliku dolinu v kojoj nam dušćil dim pokazuje, da smo v blizini nekoje fabrike. Tu smo vu hataru varoša Zalatne. Ovaj varoš je imal 1848-ga leta teške i zlostne dane. Nedaleko od njega nahadja Abrudbánya varoš; na obodvih mesth već su negda Rimljani imali rudokopja.

Pak staujući na zapadnih sněžnikih, bavi se s povanjem ovcah, zganjem vulgenja a najviše pak rudokopjem. Poljodelstvo je tu jako nezahvalna grana gospodarstva, ar polek toga, da okolica brežnata komaj do pušća samo po nekih bregov zemlje obdeljavati a i to teško i mučno, još i podnežje nedopusća drugomu prirodu zrelosti, kak samo zobi a jako rėdko gde malo kuruze i protuletne pšenice; dobrog uspeha vu ostalom tu poljodelavec nigde nenahadja.

Stanovniki toga kraja su Rumunji zvun ono malo rudarskih obćinah, kam su se svakojački ljudi naselili, koje je sim zlato dovabilo. Zvan maloga broja naobraženiših i imućeših ljudih su stanovniki toga kraja siromašni i slabo naobraženi. Mesto školah širile su se tu dugo vremena krēme, s toga nije čudo, da je puk siromašen, neizvućen i bėdast ostal d 2 č i dananas vngno na coprije i coprjake.

Vu rudarskih varesih vngokrat vidimo, kak otec na bogećku palicu spravi svoju familiju kroz pijanstvo i nesrećne aldomaše. Ima doista izumkab, ali jako malo.

Za Abrudbanyom moremo putovati prama Verespatakom. Putom gustokrat nahadjamo gore, čsto s golim temenom, cela rudokopna ova okolica je čudnovita. Gole, strme i vkrizkraž stojeće pećine samo su tu i tam pokrite s šumom, ruka človečja sve je tu sprevrtala i spremašala. Pod podnožjem tih klsurinah tu i tam se prevlaći koj potečić, kojega stotine melinov na se vzeve i ponuca. Šum i štopot, kojega ti melini napraviju drobeć i mlitac sitne rude

▼ oje, razlega se po celoj okolici a odglasujuć se od gorah, vekovecnom larmom napunjuje nizinu ovu. Svaki rudar ima jedan takov melin, koj je sam vu sebi jako jednostavni stroj. Ovaj početni stroj za dobiti zlato sastoji iz jednoga kotaca, kojega voda tira a ovaj 3-12 šinjah (želj, štanjah), odapod željezum podstavljenu gredu iz žele i spušta ter stim drobi na prah rude pod njega postavljene Kamenite čestice pretvarjaju se s vodom vu blato koje idteć, doćim kroz odugše manipulacije čestice kovov t. j. zlata, srebra, kufra, željeza, olova itd. tu ostaneju ter se spobereju.

I vu Verespataku ima vno go kamenitih spomenikov, koje su vezdašnji stanovni ki vu svoje zide spouamestili i koji spomeniki aveoće, da su tu negda Rimljani gospodovali. Vu Verespataku ima vezla prek 300 rudarskih družvah (bratovćinah) a članovi tih družtvah dobivaju na nje pripadajuće dohodke vu sirovom zlatu.

Najznamenitese rudokopje su vu sventkeresztke, koje se uredno upravlja i iduć prek peskovitoga kamenja, prelazi jednako prama verešpatsćkomu Kinnik zvanomu i slata punomu bregu, vrhu kojega zdižu se gore Csátátye zvane. Ovo su samo ruševine bregov, koje su rimske ruke napravile v tajuč i prekapaćuć brega. Tu dohadja samo suho zlato vu peskovitom kamenu, nije pomešano s drugim rudami i kovinama i redko gda je tu najti drugu kovinu.

Pesnati kamen je tu vu struji (žili) od 2-3 stope šrine pomešani zlatom, nu ova mešovina je naravski takva, da ju rudor opaziti nemore i samo putem mešina dobivaju van zlato iz blata. Znameniti je i kamen katrane v kojem je zlato pomešano s žutim želikom ter je tak lepa to ruđača, koju izgledjeva mogla bi za najbolji nakit služiti. K Csátátyéom je blizu Detonata gola — prelepa je to bazalt ka gora, izgledć, kak jedne orijške orgulje, koje se vu nezmernu vislu dižu pojedini stupi bazalta, kak žveglje vu orguljah. Pred više stotletjah stanovaj je tu vitežki narod, kojega povestnica spomnje pod imenom Dakl; pred ovimi ponizil se je i Rim, dok je napokon rimski car potukel kralja dećkoga ter narod nje gov vu robski jarem zapregel.

Na blago domovine, a roditeljem na udobnost.

Od kada smo iz paradizuma (iz raja zemeljskoga) vun pretirani, od onda više menje si sami moramo kruha skrbeti, i još k tomu kak je ondi G spodin Bog Adamu rekel: vu znoju, potu! A i da bi mi samo za se kruha skrbeli, — ali ovd opat pričće veli, da: „Čim je manjši falat kruha, tim je veći kup deće.“ Čim je siromašneš čovek, stim ga bolje dostgava blagoslov božji, za jelo. Vnogo bogatih ljudih vnogo bi dalo za to, da bi mogli od svojega priroda si zastaviti seme za sejanje, ali ljeta za gospodarstvo vu vsako ljetu gorša tak, da gospodaru skorom niti tuliko nepiraste, kuliko mu je potrebuo za seme. Koj smo čineći? S gospodinom Bogom nise moći pavadati. Pokedob pak vu takvom zlom položaju nemre niti kormanj pomoći (akoprem bi moge) pripomaže vu onom, vu cem more. Gde nega deće, tam je ne potrićno pomoći, ali tim više je tam potrebne, gde su je, pak ako je nju dobi Bog dal, barem ju vu zdravju i krepkosti odhranjumjo, nam na veselje i pomoć a domovini na obranu.

Kaj si je grof Csaki Albin minister bogoštovja i nastave ve vu najnovšem vremenu zmisli? To, da prevzeme od siromašnoga čovka odhranjenje deće pod svoju obrambu. Postavil bude vu vsakom selu óvóde (dadjiljšta), gde budu dužni roditelji malu deću, kak su navriila tretje ljetu vu to školu odpejati ili odnesti, gde budu onda po zimi vu toploj hiži, vu ljetu vu ljepom dvoru ili vrtu skupa pod pazkom učitelja ili učiteljice se igrali i vućili tak, da gda budu sposobni vu vsakdašnju školu dojti, ondi njih bude lahko se vućiti stalo. Tam bude počel, gde je vu dadjiljštu (óvódi) ostavil, i tak bude još jedenkrat već znal kak je do onda: „A navuk nekoli“, rekel je mudri Salamon.

I s ovom naredbom oslobadja od velike brige siromašne roditelje minister nastave. Pak ako i drugoga dobra nebi bilo vu tom, već je i to vno go vrédno, i veliki je blagoslov, da negdo na deću pazi. — Do vezda ako je išel oće, mati ali odrasla deca na delu, domaj su mali ostali sami, — niti otec, niti mati nisu mogli znati, kak je budu domaj našli, gda dimo dojdeju. Nise je žulo samo jedenkrat, gle se je zvoniło na stran (na ogeñ), gde se je iz daleka videl dim i stršen plamen nad hižami, a vsaki se žuril iz polja dimo da si kaj je moguće od ognja obrani. I kaj se je pripetilo? Kaj drugo, kak deca, koja su prez pazke domaj ostala, našla su šibice, igrajuć se žnjimi, napravila su ognja i spravila su celo selo vu plamen! Kuliko put se dogodi na kakov glas, da roditelji zvuñ sebe bežiju iz dela dimo, da se osvedoćuju, jeli je deće ne opalo vu zdenec, jeli si nije ruke ali nogu vtrglo, jeli ga nije stekli pes vgrizel itd. I tak je navek siromašen čovek v nepriliki postavljeni misleć si na dom i na deća.

Kada budu deća vu ovu školu hodila, mogel bude iti siromašen čovek vu miro delat, bude negdo, koj bude na deću pazil, i vno go bolje kak on sam, vu toj óvódi bude pažnja na telovno zdravlje i na duševno. Navđju se mali na čistocu, na red, da gda mati iz teškoga dela dimo se odpravi, nebude morala proti domu se žariti, bežati, misleći kaj se je moglo s detetom domaj pripetiti, — nego bude išla mirnom arcem vu dadjiljštu (óvódi), ondi si vu narućaj prime svoje ljepo, čisto i zdravo deteće i skušuje ga.

Istina je, da su i ove škole (dadjiljšta) ne zabadava, ali ako si vsaki premisli, kuliko više bi si mogel zaslužiti pri delu dok na deću pazi, bude vsaki radostno onoga maloga aldova podnaćal, samo da mu deca vu sigurnih rukah budu, d k on i za se i za nje kruha služti.

KAJ JE NOVOGA?

Kardinal Mihalovic.

Uzoritomu gospodinu kardinau Mihalovicu vu Zagrebu, komu je pred nekolkimi dani tak zlo postalo, da su se vsaki čas bojali smrti, vezda je opet nekaj bolje, ali ipak visoki betežnik trpi velike muke. Noge su mu tak otekle od vode, da mu je sta koža popucala.

Rak rana.

Profesor Mosstig vu B.ču iznašel je sredstvo proti rak-rani. Sredstvo sastoji od otopine „Metyl-Violeta“, koja se injcira. Prve probe učinjene su ljeta 1883, a rezultati su vrlo povoljni.

Zakaj nezna, kuliko je ljet star.

Pred par dnevi bila je razprava proti jednomu ciganu pri sudu. Kad je bil peavan cigan imenom Gjuró Horvat vu sudbenu hižu, pokazil je nazoćnim, da je veliki brbljavac i da je na nijedno pitanje odgovora ne ostal dužen. Prezeš sudbenoga stola ga sapital: Kuliko ste ljet stari? Cigan: Tó neznam. — Prezeš: Gđa ste se rodili? — Cigan; Uh, ni to neznam. — Prezeš: A zakaj neznaš? Cigan: Ar sam bil jako mali, da sam se narodil.

Okradjeni šandari

Vu jednoj občini stanujuć šandari kupili su si dvě svinje tuste i hoteli su je prešetiti tork zaklati. Već je vse bilo pripravno, samo dok se krov zverli, išli su šandari s mesarom skupa k stražneštra šandarskomu na žganicu, da si tobož kak se veli, malo duša premoćuju. Gda su već mislili, da je voda već zavela, išli su vsi skup na delo. Dojduć do kotca, priredili su se, kak budu svinje vun poteguli, — ali na veliko začudjenje i nesreću, nisu već našli svinju vu kotcu. Dok su žganicu plili, vkral njim je negdo svinje i odtiral, a mesto svinji našli su dve karte i to: žirovnoga hěza, (svinju) i tikvenoga hěza, a poleg pak cedulicu i na njoj napisano: „naj se zadovoljiju gospoda šandari s ovimi dvimi svinjami.“

Željeznički dohodek.

Na svih željeznicah vu magjarskom orasgu bil je lani dohodek 84 milijuna 328 jezer 662 forint. — 4 milijuna 680 jezer 398 forinti više kak predlani. Od ovoga dohodka više kak polovica i to: 45 milijunov 321 jezera 181 forint pripada na magjarsko oraćku željeznicu, od prijetoga suviška pak 3 milijune 096 jezer 849 forinti ili 65 procentov.

Trgovina s rogom marhom.

Od 6-ga o. m. započela je trgovina s nemćkim oraćkom (s Prajzkom). — Vu Budimpešti je bil senjem, gde su započeli ljepu marhu kupovati i pošiljati vu nemćki orać. C na je tak velika, da su trgovci još ne na budapeštanskom maršććkom selnu takvu cenu doživeli. Zato vsaki gospodar naj vezda pazi, koj ima ljepu marhu, da se vu trgovini neprenagli; ar si vezda barem bude mogel vno go i vno go nevolju, koja ga je ova ljeta jala odtirati.

Ministri i pučki popis.

Jeden magjarski list zlaknul je vu popisne listine naših magjarskih ministrov ter je toga popisa na znanje dal. Po tom je minister prezeš grof Szapary najstareši med ministri. On je 88 ljet star. Jedno ljetu od njega je mlajši honvedski minister barun Fejérvary. Najmlajši kotrigl kabineta jesu minister financijah Wekerle i minister trgovine Baross, — nijedan još nelma podpunih 48 ljet. Po vé oizpovedanju vsi su ministri katoliki, samo minister pravosudja Szilágyi i minister grof Bellen sa evangeliško reformirani. Kak i materinski jezik oznaćili su vsi magjarski jezik. Na pitanje, koje domaće jezike što govore, odgovorili su: grof Szapary: nemški i francuzki; — barun Fejérvary: nemški i francuzki; — Baross: slovački i nemški; grof Ceaky: slovački i nemški; Wekerle: nemški; Szilágyi: nemški; grof Bethlen: nemški i rumunjski. — Minister prezeš ima stana od 33 sobe, jedna čecarnice, 4 predsobja i 6 drugih prostori-

